

Bydgoszcz, 27 października 2026 r.

Informacja prasowa

Emerytura po śmierci bliskiej osoby. Kiedy pieniądze można zatrzymać, a kiedy trzeba je zwrócić?

Po śmierci emeryta lub rencisty pojawia się pytanie, co z jego ostatnim świadczeniem. Czy rodzina może zatrzymać pieniądze, które wpłynęły na konto, albo odebrać emeryturę od listonosza? Nie zawsze ma do tego prawo. W niektórych sytuacjach konieczny jest zwrot pieniędzy, w innych złożenie wniosku do ZUS-u o wypłatę niezrealizowanego świadczenia.

Emerytura lub renta przysługuje za cały miesiąc, w którym zmarł świadczeniobiorca. Nie ma znaczenia, czy śmierć nastąpiła na początku, w połowie czy pod koniec miesiąca. Wypłata nie jest pomniejszana za dni przypadające po zgonie. Ważne jest jednak, kiedy i w jaki sposób pieniądze zostały wypłacone.

Gdy emeryturę przynosi listonosz

Jeśli listonosz przyniesie emeryturę lub rentę już po śmierci świadczeniobiorcy, rodzina nie może jej odebrać, nawet jeśli pieniądze przysługują za miesiąc, w którym nastąpił zgon. Nie oznacza to jednak, że świadczenie przepada. Uprawnieni członkowie rodziny mogą złożyć w ZUS-ie wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po zmarłej osobie, która miała prawo do emerytury lub renty – informuje Krystyna Michałek, regionalna rzeczniczka prasowa ZUS województwa kujawsko-pomorskiego.

A jeśli pieniądze wpłynęły na konto?

Inaczej wygląda sytuacja, gdy ZUS przekazuje emeryturę lub rentę na rachunek bankowy. Jeśli pieniądze dotyczą miesiąca, w którym zmarł świadczeniobiorca, nie trzeba ich zwracać, nawet gdy wpłynęły na konto już po jego śmierci. Jeśli więc emeryt zmarł na przykład 10 października, a pięć dni później na jego rachunek wpłynęła emerytura za październik, ZUS nie będzie żądał jej zwrotu.

Zwrócić trzeba natomiast świadczenie za kolejne miesiące, nawet jeśli pieniądze wpłynęły na konto jeszcze w miesiącu śmierci. Może się tak zdarzyć, gdy termin wypłaty przypada w weekend lub święto i ZUS przekazuje emeryturę wcześniej. Jeśli świadczeniobiorca zmarł pod koniec miesiąca, na przykład 29 października, a na jego konto wpłynęła już emerytura za listopad, pieniądze te podlegają zwrotowi. Nie ma znaczenia, że ze względu na uroczystość Wszystkich Świętych przelew został zrealizowany jeszcze w październiku. Ważne jest to, że świadczenie dotyczy miesiąca, za który emerytura już nie przysługiwała.

Kiedy rodzina może otrzymać niezrealizowane świadczenie?

Jeśli zmarły nie zdążył odebrać należnej emerytury lub renty albo ZUS wstrzymał jej wypłatę po otrzymaniu informacji o zgonie, uprawnieni członkowie rodziny mogą ubiegać się o tzw. niezrealizowane świadczenie. Dotyczy to również sytuacji, gdy zmarły wystąpił o przyznanie lub przeliczenie świadczenia, ale nie doczekał zakończenia sprawy.

Kto może otrzymać pieniądze po zmarłym?

Prawo do niezrealizowanego świadczenia przysługuje określonym członkom rodziny. W pierwszej kolejności mogą się o nie ubiegać małżonek i dzieci, którzy prowadzili ze zmarłym wspólne

gospodarstwo domowe. Jeśli takich osób nie ma, prawo do wypłaty mają małżonek i dzieci, którzy nie prowadzili z nim wspólnego gospodarstwa. Dopiero gdy nie ma małżonka ani dzieci, o pieniądze mogą wystąpić inni członkowie rodziny uprawnieni do renty rodzinnej lub osoby, na których utrzymaniu pozostawał zmarły. Jeśli do świadczenia uprawnionych jest kilka osób z tej samej grupy, ZUS dzieli należną kwotę między nich po równo.

Jak otrzymać niezrealizowane świadczenie?

Aby otrzymać pieniądze, należy złożyć wniosek ENS. Formularz jest dostępny na stronie [zus.pl](https://www.zus.pl), w eZUS oraz w placówkach Zakładu. Do wniosku trzeba dołączyć dokumenty potwierdzające prawo do świadczenia, m.in. odpis aktu zgonu, aktu małżeństwa lub aktu urodzenia. Jeśli ZUS ma już akt zgonu, nie trzeba dostarczać go ponownie. W zależności od sytuacji mogą być potrzebne również dodatkowe oświadczenia lub dokumenty, np. potwierdzające prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego.

Wniosek wraz z dokumentami można złożyć w dowolnej placówce ZUS-u, wysłać pocztą lub przekazać elektronicznie przez eZUS. W imieniu osoby uprawnionej może także działać pełnomocnik.

Na złożenie wniosku jest 12 miesięcy

O wypłatę niezrealizowanego świadczenia trzeba wystąpić w ciągu 12 miesięcy od dnia śmierci osoby bliskiej. Po tym terminie roszczenie wygasa, chyba że wcześniej zgłoszony został wniosek o dalsze prowadzenie postępowania w sprawie.

ZUS wydaje decyzję w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do rozstrzygnięcia sprawy. Nie zawsze oznacza to 30 dni od złożenia wniosku, ponieważ czasem konieczne jest uzupełnienie dokumentów.

Niezrealizowane świadczenie podlega opodatkowaniu. Co do zasady ZUS pobiera zaliczkę na podatek dochodowy, a po zakończeniu roku kalendarzowego przekazuje osobie, która otrzymała pieniądze, informację PIT-11. Na jej podstawie należy uwzględnić ten dochód w rocznym rozliczeniu podatkowym.

Krystyna Michałek
regionalna rzeczniczka prasowa ZUS
w województwie kujawsko-pomorskim